

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 124 • Maribor, četrtek, dne 1. decembra 1938 • Leto XIII

J. Petejan:

Pred dvajsetimi leti in danes

Dvajset let je minilo od razpada stare, reakcionarne Avstrije, katere je bila že davno prej radi svoje nerazumljive politike in degeneriranih Habsburžanov obsojena na razpad in združitve južnih Slovanov v novo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Odločilna borba za našo osvoboditev se je prav za prav pričela še-le po zgodovinsko važnih streljih s. Frca Adlerja na Dunaju, kateri so bili prvi znak, da prihaja čas obračuna s preteklostjo. Majniška deklaracija (naj se misli o njej tako ali tako), ki je prišla eno leto kasneje, je omogočila prvo organizirano akcijo k cilju.

Slovensko delavstvo, kolikor ga je ostalo doma, je prvi čas (z nezaupanjem do drugih) vodilo svoje samostojne akcije v okviru bivše Jugoslovanske socialno-demokratske stranke in potem svojega dnevnika »Napreja«, ki je pričel izhajati junija 1917. Ta akcija ni bila omejena samo na civilno slovensko delavstvo — ampak je zašla tudi med slovenske delavce-vojake na vseh frontah in v zaledju, kateri so nam redno dopisovali in nas vzpodbujali.

Predlog za ustanovitev Narodnega sveta v Ljubljani je bil od vodstva JSDS sprejet ter od večine pristavev in somišljenikov toplo pozdravljen. V Narodnem svetu so našo tedanjo stranko zastopali ss. A. Kristan, Petejan in Čobal. Vse večje narodne akcije je vodil Narodni svet od katerih so bili med najagilnejšimi borci naši rudarji in železničarji, ker veliki del ostalega delavstva je bil na frontah.

Po ustanovitvi enakih Narodnih svetov po ostalih krajih med Hrvati in Srbi, se je kot skupni organ ustanovilo Narodno veče v Zagrebu, kateremu so predsedovali dr. Korošec, Svetozar Pribičević in Ante Pavelić. JSDS sta zastopala pok. Kristan in pisec teh vrst. Narodno veče je bilo vrhovni reprezentant vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v bivši Avstro-Ogrski vse do 1. decembra 1918., ko se je proklamirala svobodna združitev s Srbijo in je bila imenovana nova vlada, v kateri je bila socialno-demokratska stranka v Sloveniji, na Hrvaškem in v Vojvodini zastopala s. V. Korač. Pred tem so se že koncem oktobra bile imenovale namesto Narodnih svetov — pokrajinske vlade. — V katerih so bile tudi naše stranke zastopane. V ljubljanski je bil pok. Kristan, (katerega je za časa bolezni nadomestoval pisec teh vrst) in pok. Prepeluh.

V oktobru mesecu 1918. so se dogodki razvijali s filmsko brzino. Vsak dan nov položaj, nova poročila s front, novi sklepi in priprave. Navdušenje mas, v mestih in na deželi je naraščalo in je koncem oktobra in začetkom novembra prikipelo do vrhunca.

Ne pretiravam, ako trdim, da so v tistem času bolj odločala čustva, kakor dejanski položaj in razum. Vlado je neomejeno zaupanje, da se bo vse prav razvilo in da bo vse boljše kakor do takrat. Temu je pripisati marsikatero pogreško, ki se je takrat napravila in ki se še danes maščuje.

Delavstvo doma in ono, ki se je vračalo s fronte, je hrepenelo po miru, svobodi, enakopravnosti, po boljšem kosu kruha in soodločanju v državi. Pod tem vtisom je Narodna vlada izdala zakonite naredbe, ki so bile velikega pomena. Uveljavljen je bil takoj 8-urni delovnik, dobra inšpekcija dela, vsi socialni zakoni, ki so bili v korist

Zbližanje Poljske in Sovjetske Rusije

Poljsko-ruska izjava

Nemško-francoski izjavi o nenapadanju je dne 28. novembra sledila nenadna objava poljsko-ruske izjave, ki je bila dogovorjena v Moskvi med odločnim poljskim poslanikom Zibowskim in ruskim komisarjem za zunanje zadeve Litvinovom.

Obe državi izjavljata:

1. Vse obstoječe poljsko-sovjetske konvencije, všteti tudi pogodbo o nenapadanju od 25. julija 1932. ostanejo neokrnjene v veljavi, kot podlaga odnošajev med Poljsko in Sovjetsko unijo. Pogodba o nenapadanju, ki je bila sklenjena za pet let ter 5. maja 1934. podaljšana do 31. decembra 1935., predstavlja dovolj trdno jamstvo za miroljubne odnošaje med obema državama.

2. Poljska in sovjetska vlada sta pripravljene povečati medsebojni trgovinski promet.

3. Obe vladi se strinjata, da je treba pozitivno rešiti celo vrsto tekočih vprašani, posebno likvidacijo obmejnih spopadov, kakor narekujejo dogovorjeni odnošaji.

Evropa ima novo senzacijo: zблиžanje med Poljsko in Sovjetsko Rusijo. V času, ko se vrše v Evropi najrazličnejše politične pregrupacije in je v teku novo razdeljevanje političnih in gospodarskih področij v srednji in južnovzhodni Evropi med zapadnimi velesilami na eni in Nemčijo ter Italijo na drugi strani, je zaprepaščenje nad novim razvojem na vzhodnih mejah Evrope razumljivo.

Sovjetska Rusija je bila pri dogodkih v Evropi v letošnjem letu docela izločena. Poljska pa je igrala vlogo samo kot zaveznica Nemčije.

Ko pa je začela igra štirih velesil, je Poljska spoznala, da v tem koncertu ne pride v poštev. Čim je nato izvedela, da sta Francija in Nemčija sklenili nenapadalno izjavo, se je še bolj zavedla svoje brezpomembnosti in osamljenosti. Nemčiji ni več potrebna, Franciji je odveč.

S tem, da je zagotovila varnost svojih meja na zapadu, je Nemčija dobila prosto roko na vzhodu. Politika Nemčije proti vzhodu dobiva vedno bolj dolocene oblike. Poskus Poljske, da se polasti Podkarpatske Rusije in si jo razdeli skupno z Madžarsko, je trčil ob odločen odpor Nemčije, ki smatra Podkarpatsko Rusijo kot hodnik proti

Prodiranje Nemčije proti vzhodu pa pomenja obkrožanje Poljske. Tako obkrožanje s strani Poljske in Nemčije sosedu pa je vedno nevarno, tudi za tiste, ki se zaenkrat še lahko veseli dobrohotnosti močnega mejaša. Poljska in Nemčija sta prijateljsva veljajo vedno le do preklica.

Poljska je stala sedaj pred odločitvijo: ali se pridruži protikomunistič-

delavstvu, kakor bolniško in nezgodno zavarovanje, pokojninsko zavarovanje za nameščence so ostali v veljavi in so bili razširjeni na vse področje Slovenije.

Strankino vodstvo je takoj izdelalo svoj akcijski program, ki je obsegal vsa vprašanja, ki se tičejo delavskega razreda. Strokovne organizacije so se reorganizirale in rastle kot gobe po dežju. »Napreje« se je tiskal dnevno v 5000 do 6000 izvodih. Vse je šlo kakor namazano tja do leta 1920. Kako se je potem vse razvijalo je nemogoče v enem članku opisati. Preveliko navdušenje se je ohladilo, zašli smo v re-

nemu paktu Nemčije, Italije in Japonske in postane slepo orodje ter oven, s katerim bi Nemčija butala ob vzhodna vrata, ali pa naj se nasloni na Sovjetsko Rusijo, postane s tem enakovredna zaveznica velikega sosedu, ki jo bodo na ta način morale respektirati tudi Nemčija in Italija.

Preokret Poljske je velika ovira v njenem stremljenju proti vzhodu in bo zato izzval veliko negodovanje zlasti v Nemčiji. Poljska se je odločila, da si v politiki velesil izbere mesto, ki ji bo najbolj

zagotovilo njeno samostojnost. Ako bi bila to pot ubrala že poprej, bi do srednjeevropske tragedije ne bilo prišlo in Poljska bi danes ne imela skrbi, ki jo sedaj mučijo.

Korak Poljske je močno pokvaril protisovjetsko razpoloženje na evropskem kontinentu sploh in tudi pri nas gotov del časnopisja težko razume, kako je mogla kreniti katoliška Poljska v to smer. Toda politika je stvarnost, ne plod praznih želj, vzhičenja ali sovraštva. Novo poljsko politiko je narekovala stvarnost.

Boj med vlado in delavstvom v Franciji

Vladi je mnogo na tem ležeče, da bi onemogočila splošno stavko.

Zadnje dni preživlja Francija v mrzličnem razpoloženju. Vlada Daladiera je napovedala delavstvu odprt boj, ker se delavstvo upira, da bi mirno preneslo žrtve, ki mu jih nalagajo novi ukrepi vlade v svrhu ozdravitve gospodarstva.

Delavske strokovne organizacije so napovedale 24 urno protestno stavko, vlada pa je na to objavo strokovnih organizacij odgovorila s pretnjami, zlasti na naslov uradništva in sploh državnih nameščencev. Ministrski predsednik Daladier je izjavil, da bodo vsi nameščenci državnih ustanov in uradov morali nositi zakonite posledice za svoje početje, ako bodo sledili pozivu svojih organizacij na stavko. Železničarjem in poštarjem ter delavcem ostalih javnih in važnih obratov pa je še posebej napovedal militarizacijo, t. j. vpoklic v vojaško službo, kateremu se bodo morali odzvati, ako ne bodo hoteli tvegati, da pridejo pred vojaška sodišča, ki bi jih lahko sodila kot upornike.

Najhuje pa je, da njegovega zadržanja ni mogoče razumeti. Daladier je bil eden izmed onih politikov, ki so prav odločilno sodelovali pri stvarjanju ljud-

ske fronte v Franciji, poudarjajoč potrebo boja proti reakciji in diktaturi finančnega kapitala, ki ga v republiki predstavlja dvesto družin. Daladier je bil, ki je l. 1935. izjavil: »Dvesto družin je postalo gospodar ne le francoske ekonomije, temveč tudi francoske politike.«

Danes se zdi, da je Daladier pozabil na svojo preteklost. Kajti med tem, ko nalaga delavstvu najhuje žrtve in zahteva, da se takorekoč prostovoljno odpove vsem svojim socialnim pridobitvam, ne zahteva od tistih dvesto družin nobenih žrtv, temveč jim pušča svobodno polje spekulacije in igračkana z usodo francoske valute. Bodoči tedni in meseci bodo odločilni za Francijo in njeno notranjo politiko, zlasti še za francosko demokracijo. O ljudski fronti v Franciji ne more biti več govora, ampak samo še o grupiranju razredov in več ali manj odkritem obračunavanju razredov med seboj. Peščica kapitalistov je napovedala boj delavskemu razredu, ki bo odločilno sodelovali pri stvarjanju ljud-

Japonci v obrambi pred Kitajci

Uspešna kitajska ofenziva v treh pokrajinah.

Poročila s kitajskih bojišč soglašajo v tem, da so Kitajci pričeli z ofenzivo večjega obsega v pokrajinah: Šantung in Honan na severu. Japonska armada se je morala umakniti iz cele vrste mest, katere je zasedla prodirajoča kitajska armada. Japonci so v teh pokrajinah, pa tudi zapadno od Kantona, v južni Kitajski, potisnjeni v obrambo.

Japonski vojni minister o pripravih proti Sovjetski Rusiji.

Japonski vojni minister Itagaki je

imel govor pred lastniki municijskih tovarn, katere je pozval, da morajo stopnjevati produkcijo streliva, da bo Japonska pripravljena na vse nevšečnosti, ki bi jih lahko rodila dalje trajajoča vojna. Obenem je poudaril, da se mora stopnjevati izdelava orožja, ker mora biti Japonska pripravljena tudi proti Sovjetski Rusiji.

Izjave Itagakija tolmačijo tako, da računa z dalje trajajočo vojno na Kitajskem in z zapletom vojnih dogodkov, ki bi utegnili izzvati tudi intervencijo Sovjetske Rusije.

alno življenje in težkoče. V pokretu je nastal razkol. V državi kriza glede notranje ureditve države. Delavstvo je imelo nekaj političnega vpliva in posledica tega so zakoni za zavarovanje in zaščito delavcev in marsikaj drugega dobrega za delavce. Delavstvo za državo. Delavstvo je imelo nekaj političnega vpliva, da je nastanek Jugoslavije narekovala zgodovinska potreba (kakor je to pravilno naglasil pok. s. Oto Bauer) in da je država naša in kot taka mora ostati, brez ozira na režime.

Delavstvo hoče ob 20-letnici mani-

festirati za svoja stremljenja po pravični in za vse Slovence, Hrvate in Srbe zadovoljivi ureditvi države na podlagi popolne svobode, demokracije, socialne pravičnosti ter za pravico do dela, kruha, kulture, za mir in bratstvo med narodi.

Pri tem našem nastopu naj nas ne premagujejo čustva, kakor pred 20 leti, ampak naj nas vodi razum in odločnost. Kar se je zagrešilo v preteklosti, naj se popravi v bodočnosti.

Naj živi svobodna in močna Jugoslavija! Naj živi solidarnost delovnega ljudstva v njej!

Terorizem fašizma v Rumuniji

Bombni atentati

V Rumuniji so pričeli fašisti z atentati. V Temešvaru so zažgali bombo v gledališču, ki je ubila tri, ranila pa 11 oseb. — V Cluju so trije dijaki ustrelili na cesti rektorja univerze dr. Goanga Defanescuja. — Tretji atentat so fašisti izvršili v Tarbulu. Vrgli so bombo, ki je ranila več oseb. — Atentate vrši razpuščena »Železna garda«.

Socialna obramba ali politična stavka v Franciji?

Francoska delavska strokovna zveza je za dne 30. novembra 1938 proglasila splošno 24-urno protestno stavko proti dekretom Daladierove vlade, ki znatno utesnjujejo socialne pridobitve delavstva

V zvezi s proglasitvijo stavke se širijo vesti, da ima stavka političen značaj. Izjave v tem smislu daje tudi francoska vlada. V resnici pa so svobodne strokovne organizacije popolnoma neodvisne od političnih strank in je to tudi potrdil kongres GGT, ki se je vršil v Nantesu meseca oktobra t. l.

Na kongresu je bilo zastopanih 8556 strokovnih organizacij po 834 delegatih, ki so imeli skupno 23.695 glasov. Kot glavno točko dnevnega reda je obravnaval vprašanje neodvisnosti in enotnosti strokovnega gibanja. Govorniki so poudarjali, da mora strokovno gibanje ostati neodvisno od vseh političnih strank, podjetnikov in vlad. Kajti ta neodvisnost strokovnih organizacij je zagotovila njihov uspeh v letu 1936 (Blumova socialna zakonodaja) in omogočila enotnost francoskega delavstva brez razlike.

Posamezni govorniki so zahtevali, da se strokovne organizacije oddaljijo od ljudske fronte, ako se ugotovi, da bi politične stranke zastopane v tej fronti poskušale vmešavati se v strokovne organizacije. Izjavili so se tudi za brez-pogojno zatrtje komunističnih celic in socialističnih prijateljskih skupin — (»Amicales socialistes«) v sklopu strokovnih organizacij. Zlasti glasni so bili protesti proti strokovnim zvezam železničarjev, kovinarjev, usnarjev in poljskih delavcev, ki so delovale kot ne-kakšne strokovne politične skupine. — Pri tem so se sklicevali številni govorniki zlasti na to, da so svoje posestno stanje najbolje ohranile organizacije, ki niso trpele v svojih vrstah takozvane »komunistične kolonizacije«.

Kaj je sklenil kongres?

V resoluciji, ki je bila sprejeta, je bilo znova poudarjeno načelo, da morajo strokovne organizacije varovati svojo neodvisnost napram podjetnikom, vladam in vsem političnim strankam, kakor tudi napram vsem grupacijam, ki so na verski ali svetovnonazorski podlagi. Resolucija nadalje zahteva avtonomijo uprave, vodstva in zastopstva vseh strokovnih zvezi priključenih organizacij. Izreka se proti temu, da bi se v strokovno gibanje zanašala gesla in spori, ki bi napravili strokovne organizacije za torišče političnih sporov. Ni pa izključeno prehodno sodelovanje tudi s političnimi skupinami, ob strogem varovanju gornjih načel. Politična pri-

padnost posameznika pa strokovne organizacije ne zanima.

Stranke ljudske fronte priznale neodvisnost strokovnih organizacij.

Z ozirom na tu omenjene sklepe strokovnega kongresa so tudi stranke ljudske fronte izjavile, da uvidevajo potrebo popolne neodvisnosti strokovnih organizacij in da jo hočejo respektirati.

Vlada je napravila iz delavskih zahtev politično vprašanje.

Spor med vlado in strokovnimi organizacijami je socialno političnega značaja. Strokovne organizacije branijo socialne pravice delavstva. Ako vlada tega ne uvidi, ampak mobilizira politične sile proti socialnim zahtevam delavstva, potem je ona tista, ki je iz tega spora napravila — politikum.

Pravilnik o nalaganju denarja zavarovalnic in humanitarnih organizacij je izšel

Vlada je izdala pravilnik o nalaganju denarja zavarovalnic in humanitarnih društev.

Na podlagi tega pravilnika morajo zavarovalnice in humanitarna društva naložiti 60 odstotkov svoje imovine tako, kot določi vlada oz. ministrstvo za trgovino v Beogradu.

Zaenkrat je določeno tako, da je naložiti 25 odstotkov v državne vrednostne papirje, 35 odstotkov pa v Poštno hranilnico, ki ima svojo centralo v Beogradu.

T. M.:

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Nekoč je bila čudodelna dlaka, last viteza — križarja Jake Spaka; podaril mu jo je nek star puščavnik, ki goli kamen mu je bil podglavnik.

Če je to dlako si Jaka vtaknil v nos, je v kihanju bil vsakemu orjaku kos; če pa si jo zataknil je za pas, ko pesem angeljska mu je sladk bil glas.

Nekoč pa, v pevski tekmi plemeniti, je dlaka po nesreči zlezla mu do in zbrano viteštvo je kar zijalo videč, kaj je iz Spaka tisti hip postalo:

Zrasla so mu pedenj dolga ušesa in repek, na njegovem koncu resa, po zemlji je zapeketal s kopitom, kot osel stal pred počenim koritom.

svojčas, ko so Turki hodili v naše kraje. Mnogo ljudske hrane se je na ta način pokvarilo. Marsikatera rekvizicija pa je končala tudi pred kazenskim sodiščem, ker so ljudje branili svoj živč tu s plankami in noži, ko so že itak trpeli pomanjkanje.

Kmalu je prišla na vrsto živina, najprej telice in mladi junčki, potem krave in končno celo vprezna živina, voli in konji. To je bilo najhuje. Kdo bo oral, če nam vzamejo še zadnje vole in konje?

Vročega poletnega dne 1916. mi je sporočila mati na sodišče, da morajo oddati za armado voz z vpreženimi konji. Določenega dne, bila je sredo, so morali pripeljati kmetije tako vprežene vozove v Maribor na Slomškov trg. Moral sem čakati voznika pred gost. »Pri grozdu«. Pripeljal je brat Franček v vojaški suknji, ker je ravno prišel na dopust z ruske fronte in sporočil materino naročilo, da naj pač skušam rešiti voz s konji. Obenem mi je izročil vajeti, češ, da ga je sram v uniformi voziti skozi mesto. Preden sem mu mogel odgovoriti, je že tudi izginil, pa sem stal neprosto-voljni avstrijski pravni praktikant okrogne sodišča sredi ceste z vajeti v roki.

Kaj sem hotel, napovedano uro smo

Doma in po svetu

Opozorilo volilcem. Nekateri volilci vprašujejo, kako naj volijo v volilnih okrajih, kjer je voliti dva kandidata, ali oba skupaj ali po enega po svojem predarku. Na to vprašanje pojasnjujemo, da volijo vsi volilci v srezih, kjer sta dva kandidata, oba kandidata, ker ti volilni okraji niso deljeni na posameznega kandidata, ampak se volita oba postavljena kandidata obenem. To velja za Ljubljano okraj Ljubljana okolica in okraj Maribor levi breg.

Kako dobiti poceni bencin? Prodajalci bencina so imeli posvetovanje, na katerem so sklenili, da vlado, da uredi direkten nakup bencina v Rumuniji in docela izloči družbi Standard in Shell, ki z rumunskim bencinom samo prekuščujeta oz. destilirata rumunsko nafto z ogromnim dobičkom. Razen tega uživata ti dve inozemski tvrdki ugodnosti znižane uvozne carine, ki je domači trgovci niso deležni. Tudi se domačim trgovcem ne dovoli, da bi imele obrtne čistilnice in rafinerije. Zato država predpisala maksimalne cene za prodajo bencina na litre, ne pa tudi za prodajo bencina na kilograme. S tem so prizadeji trgovci, ki prodajajo bencin na drobno, Standard in Shell družba ga namreč prodajata trgovcem na kilograme in to po ceni, ki ni v nobenem razmerju z litrsko ceno.

Duhovitosti »Slovenca« o stavki v Franciji. »Slovenec« poroča o stavki v Franciji tako-le: »Francija ali Blum. Na obzorju Francije se je spet pojavila senca Leona Bluma. Iz Moskve so takoj šla navodila na Leona Bluma, da je treba vlado Daladiera... vreči... Leon Blum je v Franciji glasnik te Kominterne. Kakšno je razmerje med Leonom Blumom in komunisti ni vredno razpravljati s »Slovencem«. Najbolje je, ako si vsak prečita »Slovenčeva« poročila o Leonu Blumu od l. 1936. naprej. Potem bo videl, da je »Slovenec« pustil avanzirati Leona Bluma od socialpatrijota do komunista.

Grafična šola je bila pred dnevi otvorjena v Zagrebu.

Omejevanje tiskovne svobode v Bolgariji silno omejuje tiskarsko industrijo. Zaradi omejevanja te svobode propadajo razni listi in silno zaostaja publicistika sploh.

Madžarski zunanji minister Kanya je radi nesoglasij v režimu podal demisijo. Posle zunanjega ministrstva je prevzel predsednik vlade Imredy.

Poljska vojska je zasedla več ozemlja, kot pa je bilo dogovorjeno. Poljska vojska je na Slovaškem zasedla več ozemlja, kot pa ji je bilo odstopljeno na podlagi medsebojnih dogovorov med ČSR in Poljsko.

Podpis vojaške zveze med Nemčijo, Italijo in Japonsko je na željo Italije odgođen, ker vodi Italija baš sedaj pogajanja z Anglijo.

Nesreča nemškega zrakoplova v Afriki. Pri Bathurstu v Gambiji v vzhodni Afriki je dne 26. novembra tresčilo na tla veliko nemško letalo »Preussen«. Ubilo se je 11 inženjerjev, več mož posadke, štiri osebe pa so težko ranjene.

Radi protizidovskih pogromov, ki so se vršili v Nemčiji, znaša po uradnih podatkih povzročena škoda 3500 milijonov dinarjev.

Štiri mrtve je zahtevala letalska nesreča angleškega potniškega letala v bližini Bagdada.

Nesreča v nemškem rudniku. V nekem slezijskem rudniku se je zgodila velika nesreča. Zgorelo je 22 rudarjev.

Nemški radio proti francoskim delavcem. Nemški radio stoji v boju francoskega delavstva za socialne pravice na strani Daladiera. Francoske delavce zmerja z »Mobe«, »Pöbele« itd. To zadržanje nemškega radia lahko razumemo, kajti ni vseeno, ako vedo nemški delavci, da delajo v Franciji 40 ur na teden, dočim morajo oni garati 60 in več ur.

Nabiralna akcija za žide na Nizozemskem. Med tem, ko traja preganjanje židov v Nemčiji dalje, se v drugih državah govori o organiziranju mednarodne pomoči zatiranemu židovskemu življu. V Holandiji bodo te dni priredili velike javne zbirke za žide.

Papež pripravlja novo encikliko. Iz Vatikana poročajo, da pripravljajo tam novo encikliko proti narodnosocialističnemu naziranjju o plemenski teoriji.

Chamberlain bo posetil Rim v sredi januarja prihodnjega leta. Mussolini in Chamberlain bosta ob tej priliki razpravljala o sredozemskih vprašanjih. Sestanku bo prisostvoval tudi zunanji minister lord Halifax.

Vojvodinja Atolska izstopila iz konzervativne stranke. Vojvodinja Atolska, ki je napisala predgovor Köstlerjevi knjigi »Španski testament«, je v znak protesta proti politiki Chamberlaina odložila svoj mandat in bo kandidirala ponovno kot opozicijska kandidatinja proti oficijelnemu konzervativnemu kandidatu.

Portugalska ne da kolonij. Ob otvoritvi sedanja portugalskega parlamenta je general Cormona izjavil, da so kolonije nerazdeljiv del Portugalske.

O demokraciji v moderni kulturi bo predaval na kongresu ameriških industrijcev bivši angleški zunanji minister Eden, ki se bo te dni nalašč v to svrhu odpeljal v Zedinjene države.

Roosevelt ne bo več kandidiral za predsednika Zedinjenih držav. Iz Amerike poročajo, da sedanji predsednik Zedinjenih držav, Roosevelt, ne bo več kandidiral za predsedništvo in priporoča za svojega naslednika sedanjega ministra za javna dela Hopkinsa. Roosevelt čuti majhno opozicijo proti sebi v stranki.

V Limi, glavnem mestu južnoameriške države Peru, se bo te dni vršil politični kongres vseh ameriških držav, kjer bodo razpravljali o tesnejšem sodelovanju severne in južne Amerike v svrhu obrambe pred rasističnimi vplivi iz Evrope.

Veliki napor v Ameriki za razvoj aviacije. Na konferenci vojnih industrijalcev v Washingtonu je bil izdelan načrt, po katerem morajo biti tovarne za letala usposobljene, da v najkrajšem času povečajo proizvodnjo na 1000 letal mesečno, tekom dveh let pa se mora produkcija povečati na 2000 letal mesečno. Isti napor se kažejo tudi pri gradnji novih vojnihih ladij. Na Atlantski obali hoče Amerika imeti enako močno brodogradnjo kakor na Pacifiku.

All si že poravnal naravno? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Dr. Avg. Reisman:

Iz spominov na avstrijska sodišča

Iz življenja med vojno.

7.

Kako sem obrnail Avstrijo za uprežen voz.

Vojska je privlekla med naše ljudstvo marsikatero novo tujo besedo, ki je prej niso poznali. Kmalu pa so ljudje posebno dobro razumeli in obenem najbolj sovražili besedo »rekvizicija«. Do najvišje kočne na Pohorju, v vsako še tako nedostopno in temno »grabo« Slovenskih goric so prodrli avstrijski komisarji, ki so rekvirirali vse, kar je zemlja pridelovala. V tistih časih so šele prinesli v te kraje tudi novo rastlino, ki nam sedaj tako lepo oznanja pomlad, ko razcvete prva na razrahljanih njivah: ribes s svojim rumenim cvetom; daje masno olje, ki ima sicer neprijeten okus, a v vojni smo se ga kmalu privadili in s slastjo uživali solato z ribsovim oljem, ker so mast rekvirirali za armado, ki pa je tiste masti malo užila.

Če so ljudje vedeli, da se bliža rekvizijska komisija, so odnesli živež, mast in žito v gozdove in tam zakopali, kakor

že itak zamudili, naj še pustim konje z vozom na cesti? Celo peščico paragrafov in kazni bi imela mati naenkrat na glavi. Torej sem pogljal konje, toda tedaj sem šele opazil, zakaj se je brat upravičeno sramoval te »fure«, prav nič radi uniforme. Doma so namreč pobrali v uti vse invalidne dele voza in iz njih sestavili prav res nedostojno vozilo za avstro-ogrsko armado. Kolesa so se zibala sem in tja, škripala, ročice niso bile vredne svojega imena, a še huje je bilo s konji. Bolj ciganske opreme nisem videl nikdar prej in ne pozneje. Že moje vajeti so bile zvezane iz samih koščkov, »fuksa« je bila na eno oko slepa, visoka in suha, ki je čofotala s svojimi trdnimi koraki vsaj meter naprej pred svojo drobno tovarišico, ki je imela vprego iz takih kratkih kosov sestavljeno, da tudi z najboljšo voljo ni mogla dohajati »fukse«.

Pa takrat se slovenski časopisi še niso toliko zanimali za mojo malenkost in sem vsled tega lahko priuril do stolne cerkve, kjer sem se pripravljal na Prevažal sem darove slovenske kmetije za avstrijskega cesarja »incognito«.

Pri stolni cerkvi sem ves prepoten in rdeč od zadrege takoj pregledal situa-

cijo. Na eni strani trga so bili še nepregledani vozovi in mrhe, na drugi strani so bili že izločenci. Zavozil sem torej pred škofijo in se javil županu, da smo dopotovali in me je vpisal. In potem sem z očmi manevriral krog stroge vojaške komisije, ki so jo spremljali župani. Vozniki so vozili sem in tja, prihajali in odhajali, pa sem po dobri uri počitka zopet nategnil »fukso« in smo se premaknili na vzhodno stran stolne cerkve, ko se je že bližala komisija. Konjev ni bilo treba nič dosti zavezovati in stražiti, kjer so obstali so ostali. Tako so pač bile dobro vzgojene naše kobile in sem javil gospodu županu, da je komisija že pregledala kobile in rekla, da jih ne rabi. Naj me torej prečrta in sem dobil dovoljenje, da smem odpeljati. Zmagoslavno smo se zibali po Stolni ulici čez Glavni trg nazaj proti »Grozdu«, kjer sem mrhe izročil bratu.

Ko sem prihodnjo nedeljo prišel z nahrbtnikom zopet domov, mi je mati izkazala popolno priznanje, da sem takoj imenitno fural po Mariboru in mi je nabasala poln nahrbtnik koruzne moke in kruha, pa še masti. Saj po to smo hodili takrat ob nedeljah v celih procesijah na deželo in najbolj gosposke dame se niso prav nič sramovale nositi nabasane nahrbtnike.

Največja izbira češkega in angleškega blaga za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, železničarske uniforme, lodne, smokinge, otroške obleke itd. dobite po najnižji ceni in najboljši kvaliteti samo v

ČESKEM MAGAZINU,

Maribor, Ulica 10. oktobra
Brezobvezno se lahko priprčate!
Krojaške potrebščine!

Zadnje vesti

Splošna stavka v Franciji uspela.

Vesti iz Francije soglašajo v tem, da je splošna stavka uspela. V vseh večjih mestih se delavstvo in uradništvo ni odzvalo pozivu vlade, da pride na delo. V Parizu je mobilna garda in vojaštvo zasedlo podzemsko železnico in avtobusne postaje. S pomočjo vojaštva je bilo mogoče odpremiti par vlakov. Po uradih počiva vse delo in niso mogli vršiti niti civilnih porok. Preskrba z živili je v redu. Od časopisov je izšel samo en list v zmanjšani obliki.

Blum je pozval uradništvo, da naj bo v tem boju solidarno.

Desničarske agencije so razširile vesti, da je prišel v Francijo sam Dimitrov, da vodi stavko. Izkazalo se pa je, da je vest enostavno izmišljena.

Eden o osnovah angleške politike.

Bivši zunanji minister Eden je govoril dne 29. novembra v Londonu in dejal, da mora počivati politika Anglije na treh osnovah: 1. edinosti vseh strank proti politiki Chamberlaina in njegove vlade, 2. oborožitev, 3. zvestobi do demokracije.

Ameriški poslanik se ne vrne v Berlin. Roosevelt je izjavil, da se poslanik Wilson ne bo vrnil v Berlin, ampak počakal na razvoj političnih dogovorov v Washingtonu.

Sofija obkoljena po vojaštvu

Reuter poroča iz Sofije: V soboto zvečer so nastale v glavnem mestu Bolgarije, Sofiji, velikanske demonstracije proti mirovnim pogodbam. Demonstracije je organizirala Zveza nacionalnih bojnikov, ki nosi znak »križ v krogu«. Da bi se demonstracije v nedeljo ne ponovile, je vojaštvo obkolilo mesto. V nedeljo je zastal na ulicah ves promet in so demonstracije izostale. Demonstrantje so pri sobotnih demonstracijah zahtevali, da se Bolgariji vrnejo vsi kraji, ki jih je imela pred vojno.

Suha bukova drva

prodaja

Majdič, Sp. Hudinja

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslugek. Dopisi „Anos“, Maribor, Orožnova 6.

Srajce, pižame, samoveznice, nogavice ter vse vrste pletenin dobite po najnižjih cenah v

„Oblačilnici“

Glavni trg 11

stracije izostale. Demonstrantje so pri sobotnih demonstracijah zahtevali, da se Bolgariji vrnejo vsi kraji, ki jih je imela pred vojno.

Novi poslaniki v Varšavi in v Moskvi

Reuter poroča: Vsled rusko-poljskega najnovejšega zbližanja, bodo zopet imenovani poslani v obeh prestolnicah v Varšavi in Moskvi. V Varšavi je že 18 mesecev odsoten sovjetski poslanik. Obenem je predložila poljska vlada celo vrsto predlogov, da se odpravijo sporna vprašanja med obema državama, zlasti vprašanje Ukrajincev in manjšin na Poljskem.

Novi prezident ČSR izvoljen.

Dne 30. t. m. sta se sestala k svečani seji parlament in senat Češkoslovaške republike, da izvolita novega prezidenta republike.

Izvoljen je bil dr. Emil Hacha, bivši predsednik najvišjega upravnega sodišča v Pragi.

Ob pol 13. uri je prezident položil zaobljubo in izjavil v zmislu češkoslovaške ustave, da bo spoštoval ustavo in zakone.

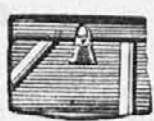
Potem se je podal v sprevedu na Hradčane.

Prezidenta sta spremljala predsednik slovaške vlade dr. Tiso in namestnik predsednika vlade v Podkarpatski Rusiji, s. Revaj.

Romunska vlada je razpisala 50.000 lejev nagrade za izsleditev zločincev, ki so streljali na rektorja univerze v Cluju. Rektorjevo stanje se je izboljšalo. Vlada pa po vsej državi ogromno razburjenje proti zločinskim podvigom »Železne garde«.

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

prilagoča: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Miklavževa darila

Dipl. optik

E. PETELN

Maribor, Grajski trg 7

Dobavitelj Bolniškega fonda jugoslovanskih držav. železnic. Strokovnjaška postrežba, najboljše kvaliteta.

Pletenine iz lastne pletarne

na željo tudi po meri. Rokavice, nogavice, zimsko perilo, perje in čisti puh, copate, ovratniki, svilen perilo, krojaške potrebščine i. t. d. najceneje pri

„Lia“

Maribor, Aleksandrova cesta 19

UZENICA

Volilni shod kandidata Eržena Viktorja, ki kandidira v našem okraju na listi dr. Mačka, se je vršil v nedeljo, dne 27. t. m. pop ob pol 4. uri pri Jezerščku.

Most čez Dravo je v smeri proti desnemu bregu popravljen, zato pa je ostala polovica v smeri proti levemu bregu v naravnost obupnem stanju. Ograja se je deloma nevarno nagnila in grozi, da se bo vsak čas podrla. Za vozila je pa nevarnost, da se vderejo tla pod njimi, ker so prečni trami, iz katerih so sestavljena, docela obrabljeni. Tovorni avtomobili sploh ne morejo čez ta most. Vsled tega je prizadeta tudi muška tovarna, ki mora premo dovažati z avtomobili iz Dravograda ali iz Vuhreda in takisto tudi odpremljati robo, kar je združeno z znatno večjimi stroški.

Iz Češkoslovaške

Bivši češkoslovaški poslanik v Moskvi Firlinger je bil pozvan v Prago, toda se ni odzval pozivu, ampak je ostal v Rusiji in namerava sprejeti sovjetsko državljanstvo. Firlinger je pripadal socialni demokraciji.

Nova češkoslovaška vlada bo imela šest ministrov s predstavniki avtonomnih pokrajin Češke, Slovaške in Podkarpatske Rusije. Od teh bo šest ministrov upravljalo resore, ki so skupni za vso državo.

Delavski pravni svetovalec

Odškodnina (Kočevska reka)

Vprašanje: Pogodil sem se za izdelavo večje količine opeke, pa mi je delodajalec predčasno onemogočil delo. Ali lahko zahtevam od njega kako odškodnino? Ravnotako sem mu izdelal večjo količino apna, ki mi ga pa sedaj naenkrat noče plačati, češ, da apno ni dobro. Ali lahko zahtevam kaj tudi za apno?

Odgovor: Če ste se pogodili za določeno količino opeke, lahko zahtevate odškodnino, odnosno odšli zaslužek od naročnika, če se ni držal pogodbe. Ravnotako lahko zahtevate primerno plačilo za izdelano apno, ako apno ni bilo popolnoma dobro žgano le po krivdi naročnika.

Ločitev zakona (Celje)

Vprašanje: Moja žena, ki bi se rada ponovno poročila, mi prigovarja k ločitvi zakona. Jaz temu ne nasprotujem, zdi pa se mi nevarno, da bi žena predlagala ločitev zakona po moji

Ustanovitev stranke delovnega ljudstva. V nedeljo, dne 4. decembra bo v Pragi ustanovljen občni zbor Narodne stranke delovnega ljudstva, ki bo edina dovoljena v Češki poleg osnovane vladne stranke Narodne enotnosti. V to svrhu je bila razpuščena češkoslovaška socialdemokratska stranka. Zelo zanimivo bo stališče Slovaške proti tej stranki, ker dopušča razgraj. dr. Tiso le svojo Hlinkovo ljudsko stranko. Kljub uradni proglašeni, da pristopijo narodni socialisti k narodni stranki, pa se bo gotovo mnogo njenih bivših članov pridružil novi stranki delovnega ljudstva.

Avstrijske novice

Angleški listi poročajo, da je bival Hitler te dni na Dunaju. Njegov obisk je bil v zvezi z amnestijo avstrijskega kanclerja Schuschnigga, za katerega se je zavzel sam Mussolini. Kakor pa se izve, je Schuschnigg odklonil abolicijo proti njemu naperjenega procesa, razen ako bi bilo istočasno ustavljeno postopanje tudi proti nekdanjim vodilnim osebam iz njegove najbližje okolice.

krivdi, kot to hoče. Bojim se, da ne bi bil primoran kljub ločitvi vzdrževati njo in otroka, ki ga imam z njo.

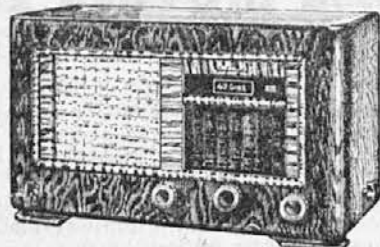
Odgovor: Dolžnost vzdrževati vašega zakonskega otroka pade po zakonu v prvi vrsti na Vas in bi Vas nepreskrbljeni otrok lahko tožil, tudi če bi se vidva z ženo ob ločitvi drugače dogovorila. Svoje ločene žene niste dolžni vzdrževati, če ločitev niste zakrivali; morate pa se z ženo ločiti sporazumno in obenem doseči od nje, da se odpove vsaki vzdrževalni ali pa jo morate tožiti na ločitev zakona po njeni krivdi. Zakon se lahko sporazumno loči, ne da bi se sploh ugotavljalo, kdo je ločitev kriv.

Nadležne kokoši (Celje)

Nikdo ne sme spuščati svojih kokoši ali kršnekoli druge živali na tujo zemljo. Če sosed to kljub temu dela in noben opomin ne zaleže, ga lahko tožite radi motenja posesti in na plačilo povzročene škode.

Svetovne dogodke

zasledujte s svetovno znanim

Sachsenwerk-Olympia-Radio

mod. 1939

Krasen naraven zvok. Izraziti polnodoneči basi. Popolno izenačenje fedinga.

Sigurni sprejem kratkovalovnih postaj. Kinoskala in magično oko.

RADIO-MARIBOR

Glavni trg 1 - Telefon int. 26-48

Velika zaloga vseh v radiofonijo spadajočih aparatov in njih sestavnih delov. Strokovni radiolaboratorij. Prodaja na obroke. Zamenjava zastarelih radioaparatorov.

Zastopstvo v Ptuj: Jože Krupan, elektrotehniško podjetje, Celju: Ivan Jelen, Aškerčeva ul. 3, Ljubljani: Anton Birke, Mestni trg 9, Sl. Konjicah: G. Pamich in H. Dobnik.

Prevzem gostilne!

Naznanjam tem potom, da sem prevzel

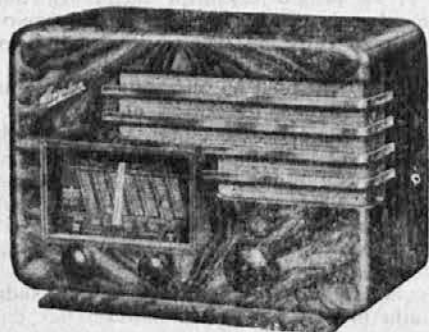
RESTAVRACIJO „SLAVIJA“

nasproti glavnega kolodvora v Mariboru
Aleksandrova cesta 46, v palači Ljudske samopomoči

Potrulil se bom, da bom vsikdar vsem željam cenjenih gostov v vsakem oziru ustregel. Prvovrstne pijače! Izborna kuhinja!

Za polnoštevilni obisk se priporoča

Franc Ritter, lastnik restavracije „Slavija“

Izvrsten v kvaliteti, krasen v obliki, to radijev sta naših najvažnejši odliki. Dan na dan užitek nudi Vam le on: v ceni konkurenčen
Radio Hornyphon

RADIO TSCHARRE - MARIBOR

generalno zastopstvo Hornyphon - Zrinjskega trg štev. 9
Ugodne cene! Nizki obroki!

ZA ZIMO

en par dobrih

„KARO“ čevljev